

ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. Упродовж багатьох років проблеми розвитку громадянського суспільства належать до числа фундаментальних наукових проблем. Багато наукових праць присвячені визначенню поняття громадянського суспільства, ефективному його функціонуванню та співвідношенню із державою. З часом поняття «громадянське суспільство» зазнавало змін залежно від історичних подій, політичних чинників, національних особливостей. Уся історія громадянського суспільства асоціювалася з моделлю ідеального суспільного устрою, де панують свобода, добробут і справедливість. На сьогодні проблематика громадянського суспільства є досить актуальною. Тема активно розглядається представниками різних наукових напрямків: юристами, філософами, соціологами, політологами [1].

Мета дослідження проаналізувати сучасний стан розвитку громадянського суспільства в Україні, виявити проблеми його дослідження та запропонувати шляхи їх вирішення.

Предметом дослідження виступає громадянське суспільство- елементами громадянського суспільства є різні об'єднання (професійні, творчі, спортивні, конфесійні тощо), що охоплюють всі сфери суспільного життя. Оскільки до сьогодні немає чіткого єдиного визначення «громадянського суспільства» як наукової категорії, з одного боку, і як реально існуючої форми соціального буття – з іншого, питання оцінки стану розвитку громадянського суспільства одразу постає складним, бо як у цьому плані існує велике поле трактувань, які за своїм змістом суперечать одне одному та унеможливають поєднання їх в єдину парадигму. Тому науковці досить часто досліджують певний історичний етап громадянського суспільства, який відображає переформатування відносин держави і суспільства і є показником активізації громадськості. Аналізуючи показники Індексу сталості неурядових організацій в Україні за 2013 р. розуміємо, що найслабшими складовими сталості НУО є фінансова життєздатність (4,2 бала) та ставлення з боку громадськості (3,5 бала), а найсильнішими – кампанія громадянського представництва (2,3 бала) та надання послуг (3,3 бала). За загальною оцінкою зарубіжних експертів, громадянське суспільство України характеризується як перехідне та неконсолідоване, тобто таке, що не досягло рівня країн розвинутої демократії та зберігає ризик повернення до менш розвинутого стану. Узагальнюючі оцінки розвитку громадянського суспільства в Україні випереджають відповідні показники країн СНД, але суттєво відстають від країн Центральної Європи.

Стосовно дослідження стану розвитку громадянського суспільства в Україні маємо амбівалентну ситуацію: за кількісними показниками наша країна нібито має розвинене громадянське суспільство, а за якісними (рівень впливу партій і громадських організацій на суспільні процеси, їх структурно-функціональні показники) значно поступається центральноєвропейським постсоціалістичним країнам. Ми в жодному разі не хочемо хизуватися або, навпаки, занижувати показники нашої країни – нам важливо реально оцінити ситуацію, яка склалася. Тому вважаємо за доцільне вказати на недоліки оцінки стану розвитку громадянського суспільства, які, на нашу думку, заважають об'єктивності дослідження. По-перше, сама методика оцінки Індексу сталості неурядових організацій та показників демократичного розвитку, де вимірювання проводиться за шкалою від 1 до 7 і за 1 береться високий рівень, а за 7 – низький, видається не зовсім коректною. Оскільки, досліджуючи, наприклад, розвиток демократії, можна сказати, що показник у 2014 р. становить 4,93, а у 2013 р. був – 4,86. Може скластися ілюзія, що рівень демократії зріс, а насправді, він зменшився. Говорячи про рівень корупції, ми зауважуємо, що показник рівня корупції знизився з 6,00 до 6,25, а насправді, рівень корупції збільшився. Тобто, показник знизився, а рівень – збільшився. Так і з громадськими організаціями: кількість їх невинно зростає, а рівень участі у них громадян продовжує залишатись низьким. [2; 3].

Висновок: На сьогодні в Україні буквально з усіх боків чути заклики до підвищення громадянської активності і самоорганізації населення, розвитку правової культури і громадянського суспільства. Та, як показало проведене дослідження, об'єктивно оцінити стан розвитку громадянського суспільства в Україні досить складно. Плюралізм думок у трактуванні поняття «громадянське суспільство» та застосування іноземних методик його обрахування не дає можливості уникнення суб'єктивних факторів. Тому вважаємо перспективними у подальших дослідженнях досягнення наукового консенсусу з приводу тлумачення терміна «громадянське суспільство» і розробку вітчизняної методики оцінки його стану розвитку, яка дасть змогу уникнути неточності перекладу назв показників та буде враховувати національні особливості становлення громадянського суспільства [4].

Список використаних джерел

1. Громадянське суспільство в Україні та «політика ідентичності» [Текст] /Ю. Тищенко, С. Горобчишина; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: Агентство «Україна», 2010.- С. 58.
2. Колодій А. Перешкоди на шляху інституціалізації громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс] / А. Колодій. Режим доступу : <http://political-studies.com/?p=161>.
3. 2010 CSO sustainability index [Electronic resource]. 2011. 14th ed. November. Access mode:http://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1863/2010complete_document.pdf.
4. 2011 CSO sustainability index [Electronic resource].15th anniversary edition. Access mode : http://program.counterpart.org/Armenia/wp-content/uploads/2012/07/2011CSOSI_Index_complete.pdf.